

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XLVII. Ex morte leuamen

urn:nbn:de:bsz:31-101049

EX MORTE LEVAMEN.
XLVII.

Cypræ. de **N**uptias impares (ita nuncupant iurista matrimonium senis decre-
tur Connu-
bior. cap. 9. *multa incommoda inducere votum captanda mortis, tragicus exitus
non raro docuit, hinc nuptia Sophoclis & Alcippes hujusmodi diſtertiis
exagitata leguntur;*

*Noctua ut in tumulis, super utque cadauera bubo,
Talıs apud Sophoclem noſtra puella ſedet,*

Len

Een out man in't jonck meyskens schoot,
Ey waer hy doot!

En groen en vveligh dier stont lestmael om te paren
Met yemant rijc genoeg, maer in siin leste jaren;
Het dacht mijn vvonder vrent, dies vraegd ic hoe het quã,
Dat sy een dorren bloc tot haer gefelschap nam:
Sy sprac van stonden aen: veel heefter vvaer genomen
Dat van eens esels been de beste fleuyten comen
So rasch hy maer en sterft. 'tFy (dacht ick) loofen schijn!
Ghy trout, en vvenscht terstont om ongetrout te zijn.

Ex morte levamen.

Nuper, ubi pelago muris Flissinga resistit,
Decrepito fuerat nupta puella seni:
Cur vetulo sociaris hero, lepidissima? dixi;
Hec, ut erat promptâ garrulitate loquax,
Hoc mihi responsum dedit: ossibus, inquit, aselli
Cum jacet exanguis corpore pressus humo,
Tibia jucundo componitur optima cantu.
Desierat; nec me querere plura iuvat.

Foye & support, apres la mort.

VN iour ie demandois a une allegre dame,
Pourquoi un gros vicillart avoit gagné son ame,
Ne scais tu, me dit-on, que quant un asne est mort
De ses os decharnez fort bonne fluste sort?

Spaert,

*Spaert, manneken, spaert,
Datter een ander wel af vaert.*

SOo langh een esel leeft, soo draeght hy sware packen,
En eet noch evenvel alleen maer distel-tacken:
Maer steect hy eens de moort, daer fleuytmen op het beē,
Daer raelt de malle jeught, en hippelt onder een.
Spaert, vrecke vader, spaert; u soontje komt ten lesten
Dat schindt, en drinct, en klinct, dat geeftet al ten besten,
Dat singht, en springht, en vinct, dat vogelt, jaegt, en vift;
Ontydlick gespaert, onnuttelick ghequift.

Avarum excipit prodigus.

D*Um tibi vita manet, miseranda sortis aselle,
Non intermisso membra labore genuunt:
Interea tribulis & amarâ vesceris herba,
Vixque datur gelido fonte levare sitim:
Sed morere, infelix, mox tibia festa sonabit,
Et tua pastor ovans ducet ad ossa choros.
Querat avarus opes, jam prodigus imminet heres,
Qui malè congestas dilapidabit opes.*

De pere gardien, fils garde-rien.

TEs jambes, par travail, te craquent, pauvre beste,
Et peu apres ta mort serviront a la feste,
Des flustes & haut bois. D'un pere espargneur,
Sort ordinairement un fils trop gaspilleur.

A V A

AVARVM EXCIPIT PRODIGVS.

Alutarium piscem cœnum fodere me
morant, sargum autem piscem, qui
eum sequitur, excitatum pabulum devo-
rare. vix aliter in vita humana sese res
habere notatum est: homines nimirum
attentos ad rem, qui cœnum fodiendo id
est, vilissimis quibusque ac laboriosissi-
mis ministeriis in dies operam dare solent,
sargos sequi, id est, liberos vel heredes
plerumque habere ignavos ac prodigos,
qui opes, multo cum sudore vix unciatim
collectas, celerrimè diglutiant, nec raro in
unius scorti marsupium effundant, atque
ita (ut Sen. verbis utar) quidquid longa
series multis laboribus, multa Dei indul-
gentia struxit, id unus dies spargit, ac dis-
sipat,

Longique perit labor irritus anni.
Bene igitur sapiens Eccl. 2. 18. *Detesta-
tus sum, inquit, omnè industriam meam,
qua sub sole studiosissimè laboravi, habi-
turus heredem post me, quem ignoro u-
trum sapiens an stultus futurus sit. Est-
ne quidquam tam vanum? & tandem
concludens, Nonne melius est, ait, come-
dere & bibere, & ostendere anima sua
bona de laboribus suis? hoc etenim de ma-
nu Dei est.*

DEn seem-visch is ghewoôn het
slick om te wroeten, maer de
visch sargus (die hem veeltijts volgt)
iffer knap by, en flockt het aes, dat
een ander opghejaecht en bearbeyt
heeft, gierichlijck int lijf. Het gevalt
veeltyts so onder den menschen, dat
nae een slick-wroetende seemvisch,
dat is, nae een deunen en wreckigen
spaerder, die uyt vuylheyt zyn goet te
famen heeft geraept, volcht een ver-
terende sargus, dat is, een quistighe
opsnapper, die het verspaerde goet,
onnuttelijck door de billen slaet, en
dickwils t'eender reyse inden schoot
van een hoere of haer dochter uyt-
stort, al wat met moeyte en commer
in veel jaren by den anderen is ver-
samelt. Den wijseman heeft dan wel
gheseyt, Eccl. 2. 18. *My verdroot alle
mijns arbejts, die ick onder de sonne had-
de, dat ick dien eenen mensche laten moe-
ste, die na my zyn soude, en wie weet of hy
wijs of dul zyn sal? Eyndelijck besluyt
hy, seggende: iset den een mensch niet
beter dat hy ete en drincke, en dat hy zyn
Ziele wel doe van synen arbejdt? Ia sulcx
sach ick dat van Godes handt comt.*

Horat. **A**bsumet hares cacuba dignior,
Lib. 2. **S**ervata centum claribus, & mero
Od. 14. **T**inget pavimentum superbo,
Pontificum potiore cœnis.

Idem. **S**ed quia perpetuus nulli datur usus & hares
Herodem alterius, velus unda supervenit undam,
Quid vici profano, quidve horrea, quidve calabris
Salibus adiecti lucani?

N

PRO.

Eenen goeden moet is een daghelijcx wel-leven.

AL is een esel plomp, al vveet hy niet te springen,
 Noch leertmen na de doot sijn dorre schenckels singē;
 Een herder neemt het been, en maeeter fleuyten van,
 Waer door hy gantsch het vvout tot vreugde treckē kan.
 Wat is van kost en konst? van veel of luyt te stellen?
 Stelt maer en stilt u hert, geen druck en sal u quellen.
 Waer recht vernoeghen vvoont daer is ghestage lust,
 'k En vveet geen beter vreught, dan als de ziele rust.

Æquus animus, commendat omnia.

O*s sibus ex asini fit tibia; silva remugit;
 Exultat saturas dux gregis inter oves.
 Ecquid opus lituis? sibi mens est aqua levamen,
 Gaudia de placido pectore sponte fluunt:
 Sit casa parva domus, sit fictilis olla supellex,
 Hic etiam sapiens, quo sibi plaudat, habet.
 Aula gemit, cytharâ licet aureus instet Iophas,
 Caula fremit plausu, dum, Melibæe, canis.*

1. TIM. 6. 6.

La piété, avec contentement d'esprit est un grand gain.

TA flute, gai berger, n'est que des os des bestes,
 Si resiouit pourtant vos gens aux jours de festes,
 O grand don du Seigneur tranquillité d'esprit!
 Le cœur estant en paix un peu nous resiouit.

ÆQVVS

TRia ferè hominum genera nundinas frequentare compertum est, emptores, venditores, spectatores: Duo priores emendis vendendisq; mercibus toto nundinarum tempore occupatissimi, anxie scrutantur. Tertium demum genus bene ac iucunde agit, & non nisi oculis, cuncta delibans, voluptatem ex omnibus, ex nullo molestias domum refert. Nundinarum, id est, mundi, sive rerum externarum tantum spectatores philosophos esse, vult Pithagoras; Christianos, viri boni. Habere opes ac possidere, at non ab eisdem haberi aut possideri, verè sapientis est: id verò unicuique nostrum continuò eveniet, si non ad ambitionem, sed ad necessitatem omnia habeamus. Arridet, etiam hic, Democriti dictum, ille felicem dicebat eum, qui cum exiguis pecunijs hilaris esset, infelicem, eum qui inter magnas opes tristaretur. Quid si totum orbè terrarum possideamus, ecquid commoditatis ex tantà rerum congerie habituri sumus, præterquam ex ijs, quæ utendo nostra facimus? de reliquis nihil habituri præter solum aspectum. Atqui voluptatem, quæ ex visu est, æquè de alienis, atque de tuis capere nihil vetat. Qui ad naturam vivit nunquam pauper; qui ad vota, nunquam dives est.

DAer zijn veeltijds drie soorten van menschen die de jaer-marckten besoecken, te weten, koopers, verkoopers, en gapers.

De twee eerste zijn den gantschen tijdt des jaer-marts door, elcx int syne sorchvuldelycken besich:

De derde soorte isser best aen, want, niet als metter ooghe alles overlopende, draecht van gheen eenighe quellinghe ofte storenisse naer huys.

Pithagoras treckt dit tot de wijs-gierighe van synen tijdt, en noemt die, begapers vande jaer-marckten, dat is, bloote beschouwers van de wereltsche dinghen. Andere Godtsalighe mannen eyghenen sulcx, met beter recht, nu de rechte gheloovighen toe.

Goederen te besitten, ende vande selve niet beseten te werden, is een werck van Godsalighe wijsheyt.

En tot sulcx ware wel te komen, indien wy, niet op giericheydt ende eergiericheydt, maer op noodtdruft alleene het ooghe sloeghen. Cost en kleederen hebbende, vernoecht u daer mede, seydt de apostel.

Neemt dat gantsch de wereltd ons eyghenware, wat ghemack of ghenut sal ons uyt sulcken onghemeten hoop goederen ghewerden, anders als 'tghene dat wy door het ghebruyck eyghentlijck het onse maken? van al de reste en hebben wy niet meer als alleenlijck het ghesichte, ende 'tselve is gheoorloft, so wel van eens anders goetd te nemen, als van u eyghen. Wat valter te segghen? die na de nature leeft is noyt arm, die na de begheerlijckheydt, nimmermeer rijcke.

PROVERB. 15.

Secura mens quasi iuge convivium.

PLATO TIM. CAP. 13.

Lætitia pura in solis anima bonis invenitur, ideo sapiens in se gaudet non

in ijs, quæ circa se sunt.

HEBR. 13. 5.

Que vos mœurs soient sans avarice, Restans contents de ce que vous avez presentement.

Nn 2

DISSI-